

Stichtelijke Lectuur.

Christus de Wonderdoener.

„En hij, wederom weggegaan zijnde van de landpalen van Tyrus en Sidon, kwam aan de zee van Galilea, door het midden der landpalen van Decapolis. En zij brachten tot hem eenen doove, die zwaarlijk sprak, en baden hem, dat hij de hand op hem legde. En hem van de schare alleen genomen hebbende, stak hij zijne vingers in zijne ooren, en gesproken hebbende raakte hij zijne tong aan. En opwaarts ziende naar den hemel, zuchtte hij en zeide tot hem: „Ef-fatha!“ dat is „wordt geopend!“ En terstond werden zijne ooren geopend, en de band zijner tong werd los, en hij sprak recht. En hij gebod henlieden, dat zij het niemand zeggen zouden: maar wat hij hun ook gebod, zoo verkondigden zij het des te meer. En zij ontzetten zich boven mate zeer, zeggende: „Hij heeft alles wel gedaan, en hij maakt, dat de dooven hooren, en de stommen spreken.“

Matheus 7: 31-37.

Het is eene wonderdaad, eene wondervolle genezing des Heeren, die ons hier wordt herinnerd. Zulke werken en met name zulke genezingen, Geliefden in den Heere, verhalen ons de evangelisten in menigte, zoals u bekend is, uit Christus' leven, nu eens uitvoerig, dan weder beknopt. Dikwerf deelen zij slechts mede: „en zij brachten allerlei kranten tot hem, en hij genas hen allen.“ Hoewel nu van de voor ons uitvoerig beschreven wondergeschiedenissen de eene niet geheel en al op de andere gelijkt, veelal elke door een of anderen eigenaardigen trek eene bijzondere zijde der beschouwing aanbiedt, zoo behoort toch die in onze tekst juist niet tot de zoodanige, wier eigenaardigheid bijzonder uitkomt. De enkele trekken worden nagenoeg ook in andere dergelijke verhalen teruggevonden; de verhalen staan slechts breedvoerig stil bij het wonderbare handelen des Heeren op zichzelf, en alzoo worden wij geroepen het wonder als zoodanig, de wondermacht des Heeren in het algemeen, te bepeinen.

Zou het niet gepast zijn, dit onderwerp eens opzettelijk te bespreken? Immers, juist het wonder is den geest onzes tijds schier de grootste van alle ergernissen der gewijde geschiedenis, der Heilige Schrift. Met grooten omhaal van scherpzinnigheid en geleerdheid heeft onze tijd vermaarde proeven genomen, om de gansche gewijde geschiedenis, en vóór alles haar allerheiligste, de geschiedenis van onzen Heere en Heiland, in sage, verbeelding, sprookje om te zetten: gaat men de groot-sprekende bewijsovervoeringen van zulke boeken na, zoo ligt hun allen éene stelling ten grondslag, zonder welke al het overige in onbeduidendheid wegzinkt, eene stelling, die zelve ons echter niet bewezen, veelal als geen bewijs behoevende eenvoudig vooropgesteld wordt, namelijk deze: „er zijn geene wonderen; wonderen zijn onmogelijk.“ En velen, die wel is waar tot deze stoute loochening niet durven voortgaan, maar door ontzag voor het geschiedkundig getuigenis, voor de nog niet zoo geheel te doorschouwen natuurwerkplaats van God, eindelijk voor de majesteit der Heilige Schrift wederhouden worden, om de wonderen te oordeelen, bevinden zich tegenover deze toch in eene onbegrijpelijke, verlegene stemming, laten ze het liefst ter zijde liggen en zouden tevreden zijn, wanneer de Bijbel geene wonderen verhaalde, of meenen ten minste: „ja, wat hebben wij daaraan, die de wonderen niet met onze oogen zien en in onze noden ervaren?“

Welaan, beschouwen wij Jezus Christus, den Man der wonderen, en beproeven wij het, rekenschap te geven ook van dit stuk van ons allerheiligst geloof. Wij willen beschouwen: a. hoe het geloof aan 's Heeren wonderen op zichzelf deugdelijken grond, en b. hoe het ook voor ons nog heden zijne waarde en zegen heeft. Hij zelf echter, de Heere opene ook ons, gelijk dien doove en stomme, ooren en lippen, om zijne heerlijkheid te vernemen en te bekennen. Amen!

Wat het bijbelsche wondergeloof van te voren onvast en onhoudbaar schijnt te maken, is de bezorgdheid: „wanneer wij deze dingen gelooven, welke beperking hebben we nog tegen alle bijgeloof, met welk recht willen wij dan nog eenen toovenaar en heksenmeester het geloof ontzeggen?“ Maar geene tegenwerping tegen het Bijbelsche wonder getuigt van grooter onwetendheid dan juist deze: Juist de Heilige Schrift maakt tusschen geloof en bijgeloof, wonderkracht en tooverij, een duidelijk en sterksprekend onderscheid. Den mensch, die beweren zou, bovennatuurlijke dingen te vermogen, logenstrafte de Schrift niet alleen, maar verwerpt hem als Godslasteraar; het is God alleen, zijne vrije macht en liefde, welke zij het wonder toevertrouwt en toeschrijft.

Terwijl de toovenaar, zooals met het natuurvergodelde Heidendom overeenkomt, voorgeeft goddelijke krachten aan zijn persoon dienstbaar gemaakt te hebben, is de profeet van den waren God, terwijl hij wonderen verricht, slechts

het dienstbare werktuig desgenen, die door hem werkt, wat hij wil. Zelfs de Eeniggeborene, die in den schoot des Vaders is, Christus, schrijft zichzelf op aarde geene wondermacht als zijne eigene macht toe. Hij is in dienstknachtgestalte ons in alles gelijk geworden uitgenomen de zonde; en in eens menschen macht — dat staat zoo vast in de Schrift, dat ook Christus daarop geene uitzondering maakt — staat het niet, wonderen te doen. „Ik doe niets van mijzelf,“ spreekt hij, „maar de werken, die mij de Vader gegeven heeft.“ En niet, als had hem de Vader deze wonderen eens voor altijd bij voorbaat gegeven, maar elk op zichzelf ontvangt hij van boven. Hij bidt aan Lazarus' graf en weet, dat de Vader hem verhoort heeft; hij blikte ook in onze tekstgeschiedenis tot den Vader, van wien hem de macht en hulpe moet komen, maar dit heeft hij voor, dat hij als de Zoon des welbehagens, die één is met den Vader, te ieder uur klaar in het hart zijns Vaders leest, wat hij mag en moet. En zoo is de vraag omtrent het wonder, gelijk de Schrift haar ons voorstelt, geenszins deze, of menschen vermogen wonderen te verrichten, maar alleen deze, of wonderen mogelijk zijn bij God.

NOTEN.

(Wordt vervolgd.)

Leer en Kerkregering.

De leer der wedergeboorte volgens de Gereformeerde Kerk.

II.

De Belijdenis spreekt voor zichzelf, ook in betrekking tot de leer van de wedergeboorte en zij geeft in dezen geen onzeker geluid. Op de vragen wat is de wedergeboorte, waardoor wordt zij gewrocht en wanneer wordt de mensch de weldaad der wedergeboorte deelachtig, geeft de kerk in hare Belijdenis-schriften een even beslist als duidelijk antwoord.

In den Catechismus echter wordt dit antwoord te vergeefs gezocht. In het antwoord op de achtste vraag: „Maar zijn wij alzoo verdorven dat wij ganschelijk onbekwaam zijn tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad?“ wordt geantwoord: Ja wij; tenzij dat wij door den Geest Gods wedergeboren worden; en op geen andere plaats komt het woord wedergeboorte weer voor.

In de 37 Artikelen of de Belijdenis vindt men evenmin eene ontwikkeling van dit dogma. Het woord „wedergeboorte“ komt er zelfs niet in voor. Alleen wordt gezegd in Art. 24 dat handelt van de heiligmaking: „Wij gelooven dat dit waarachtig geloof, in den mensch gewrocht zijnde door het gehoor des Woords Gods en de werking des Heiligen Geestes, hem wederbaart en maakt tot eenen nieuwen mensch.“ Maar in De vijf Artikelen tegen de Remonstranten wordt dit dogma in het brede verklaard. In het Derde en Vierde Hoofdstuk, waarin gehandeld wordt „van des menschen verdorvenheid en bekeering tot God en de manier derzelve“, wordt in Art. 11 en 12 gezegd:

Art. 11: Voorts wanneer God dit zijn welbehagen in de nitverkorenen uitvoert en de ware bekeering in hen werkt, zoo is het, dat Hij niet alleen het Evangelie hun uiterlijk doet prediken, en hun verstand krachtiglijk door den Heiligen Geest verlicht, opdat zij recht zouden verstaan en onderscheiden die dingen, die des Geestes Gods zijn, maar Hij dringt ook in tot de binnenste deelen des menschen met de krachtige werking derzelve wederbarenden Geestes; Hij opent het hart dat gesloten is; Hij vernurwt dat hard is; Hij besnijdt dat onbesneden is. In den wil stort Hij nieuwe hoedanigheden, en maakt dat dezelfde wil, die dood was, levendig wordt; die boos was, goed wordt; die niet wilde, nu metterdaad wil; die wederspanning was, gehoorzaam wordt. Hij beweegt en sterkt dien wil alzoo, dat hij als een goede boom vruchten van goede werken kan voortbrengen.

XII. En dit is die wedergeboorte, die vernieuwing, nieuwe schepping, opwekking van de dooden en levendigmaking, waarvan zoo heerlijk in de Schrifturen gesproken wordt, dewelke God zonder ons in ons werkt; en deze wordt in ons niet teweeggebracht door middel van de uiterlijke predicaat alleen, noch door aandrading, of zulke manier van werking, dat, wanneer nu God zijn werk volbracht heeft, het alsdan nog in de macht des menschen zou staan wedergeboren of niet wedergeboren te worden, bekeerd of niet bekeerd te worden; maar het is eene gansche bovennatuurlijke, eene zeer krachtige en tegelijk zeer zoete, wonderlijk verborgene en onuitsprekelijke werking, dewelke, naar het getuigenis der Schriftuur (die van den Auteur van deze werking is ingegeven) in haar kracht niet minder noch geringer is dan de scheppinge of op-

wekkinge der dooden; alzoo dat alle diegenen, in wier harten God op deze wonderbaarlijke wijze werkt, zekerlijk, onfeilbaar en krachtig wedergeboren worden en metterdaad gelooven. En alsdan wordt de wil, zijnde nu vernieuwd, niet alleen van God gedreven en bewogen, maar, van God bewogen zijnde, werkt hij ook zelf: waarom ook terecht gezegd wordt, dat de menschen door de genade, die zij ontvangen hebben, gelooven en zich bekeeren.

De vraag; wat is de wedergeboorte? wordt aldus beantwoord: „Zij is eene opwekking van de dooden en levendigmaking, en is onderscheiden van de bekeering. In de wedergeboorte is de mensch geheel lijdelijk, doch in de bekeering is de wil des menschen ook zelf werkende. Zij is eene werking die in hare kracht niet minder noch geringer is dan de scheppinge of opwekking der dooden. En het is deze wonderbaarlijke werking waardoor alle diegenen in wier harten God alzoo werkt én onfeilbaar worden wedergeboren én metterdaad gelooven.“

En op de vraag waardoor God deze wedergeboorte werkt, is het antwoord: door de bediening des Evangeliums, doch zoo, dat het Evangelie middel is en niet de oorzaak of de bewerker van de wedergeboorte. De oorzaak of werkmeeester van de wedergeboorte is God, die het verstand krachtiglijk verlicht door den H. Geest en tot in de binnenste deelen des menschen dringt met de krachtige werking derzelve wederbarenden Geestes; het hart opent dat gesloten is; vernurwt dat hard is en besnijdt dat onbesneden is.

Daarom wordt dan ook nog in Art. 17 gezegd: „Gelijk ook die almachtige werking Gods, waardoor Hij dit ons natuurlijk leven voortbrengt en onderhoudt, niet uitsluit, maar vereischt het gebruik der middelen, door welke God naar zijne oneindige wijsheid en goedheid deze zijne kracht heeft willen uitstreken, alzoo is het ook dat de voorgemelde bovennatuurlijke werking Gods, waardoor Hij ons wederbaart, geenszins uitsluit noch omstoot het gebruik des Evangelies, hetwelk de wijze God tot een zaad der wedergeboorte en eene spijze der zielen verordent heeft.“

De wedergeboorte komt dus niet middeloot tot stand. Het door God verordende en gebruikte middel is de bediening des Evangeliums, de prediking des Woords Gods, en waar het leven uit de dooden door dit middel en door de werking des H. Geestes is gewrocht, volgt het gelooven en het zich bekeeren.

DE COCK.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde Vriend,

Eene ernstige vraag komt bij ons aan de orde, nl. of met de aanst. verkiezingen voor de Provinciale Staten, Roomschen en antirevolutionairen samen zullen gaan, op den ouderen voet van 1888—91.

Na al het gebeurde is die vraag van groote betekenis.

De machthebbers onder de Roomschen hebben duidelijk getoond de samenwerking niet langer te begeeren. Het leger-ontwerp van Minister Bergansius met het beginsel van persoonlijke dienstplicht hebben ze als stormram gebruikte tegen het ministerie van 't Christelijk bewustzijn en het is hun gelukt, met de hulp van de Protestantsche bondgenooten uit de Ned. Herv. kerk, dat ministerie te doen vallen en de liberalen weder aan 't Staatsroer te zetten.

Sedert hebben Roomsche heeren en organen van de Roomsche pers zich niet onbetuigd gelaten in het uiten van hun afkeer tegen de „Calvinisten“ en het smalen op der Calvinisten democratische neigingen en hun kerken der catacomben. Blijkbaar is het hun te min langer met wie zij Calvinisten noemen samen te werken tegen den overmoed en den partijdwang van het liberalisme. Zij voelen zich sterk genoeg om voortaan alleen te gaan, en willen de handen vrij houden, om te zien aan welken kant het meeste voordeel is te behalen voor hanne kerk en voor den gegoeden stand, die voor een niet on aanzienlijk deel Roomsche is, en door wier macht en invloed hunne kerk, in de latere jaren, zulke hooge torens heeft gekregen.

Dit alles is hun recht en wij denken er niet aan dit een oogenblik te betwisten. Te minder omdat die samenwerking altijd aanleiding heeft gegeven tot onderlinge onaangenaamheden en strijd. Wat al hateligheden zijn er niet geuit over dat z.g. „monsterverbond,“ niet alleen van zekere Utrechtsche heeren, die dichter bij de liberalen dan bij de Gereformeerden staan, maar ook tusschen broeders, die één zijn in het geloof, denk b.v. aan den Kiezersbond Marnix.

Nu er, met de Juni-verkiezingen in 1891, eene kentering gekomen is, ligt het voor de hand, dat de antirevolutionairen, die men ten onrechte vereenzelvigt met de

Calvinisten of de Gereformeerden, het smalen en smaden moede zijn en zich terug trekken in hunne eigen sterkten, in hunne catacomben. Dit wil niet zeggen, dat zij voortaan eene „stille partij“ zullen zijn, want dat is hun aard niet, en volgt ook niet uit hunne grondbeginselen. Maar het beteekent dat zij, gelijk in vroeger jaren meermalen geschied is, hunne kracht zullen zoeken in de ontplooiing van hun eigen banier en in het rein en zuiver stellen en handhaven van hunne beginselen.

Wat daar de praktische gevolgen van zullen zijn moeten wij aan God overlaten. De ondervinding heeft geleerd, dat men met z.g. bondgenooten, die geen program belijden, althans geen program van actie, en in het kritiekste oogenblik rechtsomkeert maken en met smaadredenen u overladden, toch eigenlijk geen land te bezeilen is, en dat zij niet te vertrouwen zijn, wijl zij particuliere belangen en persoonlijke inzichten ten slotte boven het algemeen belang stellen of daarmede vereenzelvigen.

Waren alle Roomschen werkelijk antirevolutionair, en waren alle geloovige Protestanten werkelijk overtuigd, dat de oude strijd heeft plaats gemaakt voor een nieuwen strijd, waarin aan de eene zijde zij staan die den Almachtigen God belijden als de bron van het gezag, van alle gezag, en aan de andere zijde zij, die dat gezag verwerpen en de menschelijke rede, de wil des menschen er voor in de plaats stellen, de dagen van de liberalistische overmacht waren, in Nederland, geteld.

Maar, helaas! zoo staan de zaken niet. De eeuwenoude veeten, tusschen Roomsche en Protestant, worden telkens van weerszijden weder opgehaald. En daar komen, wat de Protestanten betreft, nieuwe veeten, vooral van kerkelijken aard, bij. Alles in het voordeel van de liberale partij.

Deze partij is dan ook op 't oogenblik overmoedig. Zij heeft vóór de verkiezingen allerlei begeerlijke dingen aan de natie beloofd en voelt zich sterk genoeg om, nu zij meesteresse is van den toestand, „zacht aan“ te varen. Zij zal zich niet overwerken. Uit den hoorn des overvloeds verwacht men nu het eerst belastinghervorming. Reeds het woord doet velen watertanden, in de onderstelling dat belastinghervorming beteekent: belastingvermindering. En dat niettegenstaande een kind begripen kan dat er, bij steeds klimmende uitgaven, niet alleen voor het moederland maar ook voor de koloniën noodig, van belastingvermindering geen sprake kan zijn. Belastinghervorming beteekent eenvoudig: belastingverplaatsing, van het eene iets afnemen en op het andere iets opleggen. En daarbij komen zulke en zoo vele tegenstrijdige belangen en standbelangen in het spel, dat een Minister van financiën wel onder een hoogst gelukkig gesternte moet geboren zijn, als hij zulk eene belastinghervorming er goed afbrengt en zijn plaats, voor den troon, kan blijven behouden.

Maar, om bij de zaak te blijven, samenwerking met de Roomschen zal, wat er ook gebeure, voorloopig niet kunnen geschieden en zelfs buiten bespreking moeten blijven. Tot mijn blijdschap heeft de Standaard dit standpunt ingenomen en handhaaft het, tot op dit oogenblik. Wel heeft haar houding, bij de jongste verkiezing voor den Gemeenteraad te Amsterdam en de Prov. Staten van Noord-Holland aanleiding tot ernstige bedenking gegeven, maar, wel beschouwd, is dit toch een ander geval. In den tegenwoordigen stand van zaken zal het, dunkt mij, best zijn, de kiesvereëenigingen te laten handelen, zooals zij meenen te moeten doen. Noch Centraal-Comité, noch Deputatenvergadering kan nu zeggen: werk gerust met de Roomschen samen, of Roomsche Candidaten voor de Prov. Staten aanbevelen. Men zou ook niet tot eenheid komen, want er bestaat te groot verschil van gevoelen.

Het praktisch gevolg zal zijn dat, hier en daar, uit de Staten leden zullen verdwijnen, die we er gaarne inhielden en dat liberalen hunne plaats innemen. Maar voor die gevolgen zijn niet wij aansprakelijk; die komen voor rekening van hen die het zoo gewild hebben, en niet gerust hebben voor zij het ministerie van Christelijk bewustzijn ten val hadden gebracht.

Gij volgt, zeker met belangstelling, wat de bladen mededeelen van den tegenwoordigen schoolstrijd in Pruisen. De Koning-Keizer en de meerderheid zijner regeering schijnen begrepen te hebben, dat tot verbetering van den volkstoestand vóór alle dingen noodig is verbetering van den volksgeest, en dat de Christelijke religie de hoogste zegen voor een volk is, dat een volk met een Christelijken geest bezield geen volk van socialisten of anarchisten, maar van goede burgers en trouwe vaderlanders is.

Dit doel, verbetering van den volksgeest, wil men bereiken door de openbare volkschool te hervormen en haar een beslist Christelijk-Confessioneel karakter te geven.

Natuurlijk op Pruisische wijze: de School onder de Kerk en de Kerk onder den Staat; alzoo: eene Christelijke, Confessioneele Staatsschool in optima forma, waarbij van het: „dwingt ze om in te gaan“ tegenover hen, die niet tot een erkend kerkgenootschap of in het geheel tot geen kerkgenootschap behooren, in het belang van hen zelve en van den Staat, ruimschoots gebruik gemaakt zal worden.

Dit stelsel zou ons Nederlanders niet bevallen, en we zouden er ons tegen verzetten, zoolang we konden, indien men op deze wijze, in ons land, het volksonderwijs wilde regelen. Doch dit betreft de formeelste zijde van de zaak. Waar het op aankomt, is het wezen: de handhaving van de Christelijke religie als volksgodsdienst, de bezieling van heel het volk met den geest van het historisch Christendom. Dat is het, wat den toorn der geheele liberalistische familie, van de deftige nationaal-liberalen af tot de uiterste bloedverwanten van socialisten en atheïsten toe, in zoo hooge mate opwekt, en dat de liberalen van alle landen aan en wee doet roepen, over den reactionairen geest die over Duitschland wil heerschen, en over dien boezen Minister van eeredienst die, als landesman, wel verstand van 'ossen' heeft maar niet van onderwijzen.

„Het liberalisme is de vrije gedachte of het is niets,“ heeft men wel eens gezegd. En ik geloof, dat geen juister omschrijving van het liberalisme, als grondbeginsel en als stelsel, gegeven kan worden. Vele liberalen zien dit volstrekt niet in, en blijven in algemeenheden en holle klanken met hun geest zitten, ja gruwen zelfs van het atheïsme. Liberalisme en ware godsdienst is voor hun gevoel één. Maar het historische, belijdende Christendom, het Christendom met leerstellingen en wonderen, dat mag en zal, als volksgodsdienst, niet bestaan, dat moet uit het publieke leven volkomen uitgeroeid worden.

Dit is de ontroerende betekenis van den strijd om de volksschool in alle landen. Men wil het leerstellige Christendom nog wel duldten als eene private zaak en ieder voor zich zelve laten gelooven, wat hij wil, doch als volksgodsdienst moet het weg, moet het uitgeroeid worden, met wortel en tak.

Dat de liberalen hierdoor hun eigen belang schaden, hun eigen positie en de toekomst hunner eigene families ondermijnen, zien ze niet in. Zelfs de edelsten, de besten en godsdienstigsten niet. Dit is het zwaarste oordeel van den tegenwoordigen tijd. Scheldend en razend tegen clericalen en Jesuïeten, tegen Calvinisten en domooren, graven ze hun eigen graf, waarop socialisten en anarchisten, zoo God niet genadiglijk tusschenbeide komt, eens dansen zullen.

Zoolang de Overheid de taak van schoolmeester blijft vervullen, zal dit gevaar blijven bestaan. Men geve de school aan de ouders terug en steune en helpe de ouders, stelle waarborgen en eischen voor het maatschappelijk leven, maar late de opleiding tot „Christelijke deugden“ aan de ouders zelve over, d. i. men make de vrije school regel.

Daarvan is in Pruisen, helaas! nog geen sprake. Doch hoe het zij, met groote belangstelling zien we den afloop van dien schoolstrijd tegemoet.

Indrukwekkend moet de begrafenis van Spurgeon geweest zijn. Indrukwekkend door eenvoud en door de aanwezigheid van vele duizende toeschouwers. Er waren meer menschen op de been dan bij de begrafenis van den aartsbisschop Manning, en p. m. 1000 politie-agenten waren belast met de handhaving der orde en het vrijhouden van den weg, van de kerk tot het kerkhof. Van zoo iets kunnen we ons, zelfs in Amsterdam, geen denkbeeld vormen. De winkels gesloten, vlaggen halfstok, de daken vol menschen om een gewonen lijkwagen te zien voorbij trekken! Heel Engeland, en de hoofdstad niet het minst, gevoelt dat het een van zijn grootste en beste zonen verloren heeft. Tal van geestelijken der Anglicaansche of Engelsche Staatskerk namen aan de begrafenis deel, en zelfs de bisschop van Rochester. Deze sprak op het kerkhof het nagebed en den zegen uit.

Zijn wij, wat vrijheid van Kerk en School betreft, in het kleine Nederland, het machtige Pruisen verre vooruit, wat opgewekt godsdienstig leven en onderlinge waardeering, ware, Christelijke liberaliteit aangaat, winnen de Engelschen het weder van ons. Een godsdienstig en krachtig volk kan krachtig zijn in zijn haat, maar is ook krachtig in zijne liefde en in de waardeering van hetgeen waarde heeft.

Hierbij moet ik het weder laten.

Gode bevelen.

t.t.

GISPEN.

Men konstateert, dat sedert 1871 meer dan 200000 personen Elzas-Lotharingen verlaten hebben. Het zijn meest Fransen, die zich naar Frankrijk begeven, omdat zij zich niet met de nieuwe toestanden kunnen verenigen. In de laatste 5 jaren vertrokken er 38000 zielen. De Duitschers trekken er zich echter weinig van aan, omdat daardoor het Duitse element zich te beter versterkt.

Ten einde het 's Zondagsbestellen te voorkomen, stelde de heer Lievens te Parijs gecomde etiketten beschikbaar, waarop gedrukt staat: 's Zondags niet bestellen.' —

Te Eprenay heeft de President der Franse Republiek twee van de voornaamste Champagne-huizen bezocht, de firma Moët et Chandon, en de firma Mercier. De kelders der eersten, die in het krijt uitgehouwen zijn, alsmede de gangen, beslaan een oppervlakte van 85000 vierkante ellen. De talrijke, groote gaanderijen, die door electriciteit verlicht worden, bevatten zes miljoen flesschen en honderden vaten. De kelders van het huis Mercier, insgelijks in het krijt uitgehouwen hebben een lengte van 15 mijlen — omtrent 3 uren gaans! De eerewijn werd bediend op eene estrade, boven een voervat, houdende 5000 hectoliters.

Uit Jeruzalem schreef men verleden zomer. — Als gewoonlijk, maar wellicht nu meer dan gewoonlijk, zijn sedert eenigen tijd te Jeruzalem menschen met de buitensporigste godsdienstige denkbeelden, die zich, op de een of andere wijze, voorloopen van Christus noemen. De vreemdsten komen van Amerika. Zij hebben een genootschap gevormd, dat zich de Bruid van Christus noemt. Zij staan onder het volstrekte gezag van eene moeder, die beweert in gemeenschap met God te staan en onderrichtingen te hebben ontvangen voor alle bijzonderheden en daden van elk lid der gemeente. Laatst kwam de heer Balwin met zijne dochters aan om zich bij hen te voegen. Hij sprak de meening uit, dat de zendingen om wel te slagen moesten geschieden, zooals Jezus ze begonnen had, zijne discipelen uitzendende zonder beurs. Hij begon aldus eene zending in Marokko naar die praktijk, maar hij ondervond niet dan verdriet en moest ze staken.

De stad Baden in Aargau heeft twee Protestantse kerken: de nationale kerk en de Evangelische kapel. Deze kapel dient tevens voor de godsdiensten in de Franse taal tijdens het badseizoen, vanwege de Société Evangélique te Genève gehouden, en voor de diensten in de Duitse taal, die langen tijd werden waargenomen door predikers, die van buiten kwamen, en na den godsdienst gewoonlijk ook weer vertrokken. Sedert twee jaren heeft de directeur der Evangelisatie-kommissie er een blijvend leeraar geplaatst. Nu bouwt men een presbyterie met een zaal voor een Zondagschool, een leeszaal voor een badgasten, een Bijbel-depot en een aantal kamers, geschikt voor badgasten, die een stiller en stemmiger logies willen hebben, dan die van de hotels der plaats.

Miss Ida Hewitt, de dochter van een kolonel, den voornaamsten deelhebber der spoorweg-kompanje, doet elk dag dienst op de lijn van Cairo en Kanawha-valley, die aansluit aan de lijn Baltimore-Ohio. Zij is twintig jaar oud. Daar zij als dochter van den grootsten deelhebber veel in de konstruktie-magazijnen kon verkeeren, werd zij aangegegrepen door een waren hartsucht voor den post van machinist of mechanicien, en toen zij het vroeg, heeft men haar geen lokomotief geweigerd, die zij zeer goed bestuurde, naar een blad uit Montreal in Canada verzekert.

In Londen bestaat ook eene vereniging van vrouwelijke journalisten, waarvan men tegen een pond sterling kontributie-lid kan worden.

VEREENIGING VOOR GEREFORMEERD SCHOOLONDERWIJS, RED. Ds. T. BOS.

Aan alle belangstellenden in het heil van den soldaat.

Door de goede hand onzes Gods zijn we, evenals ten vorige jare, weer in staat gesteld u eenige mededeelingen te doen, omtrent de verspreiding van Scheurkalenders in de Kazerne.

En dan moeten wij beginnen met te erkennen, dat de Heere ook in 1891 onze verwachting geenszins beschaamd, maar daarentegen boven bidden en denken onze eenvoudige pogingen rijkelijk gezegend heeft.

Geheel het jaar toch vloeiden de gaven der liefde ons toe; van onderscheidene oorden uit ons Vaderland werden blijken van belangstelling ons toegezonden.

Particulieren en Vereenigingen, aanzienlijken en geringen, dienstbaren en vrijen zonden iets af in het belang van den soldaat. Toen door het zenden van eene circulaire ons volk maar enigszins op de hoogte was gebracht, vloeiden de giften van alle zijden ons toe.

Was dit op zichzelf reeds een oorzaak van groote blijdschap, hoe tintelde ons hart van vreugde, wanneer die stoffelijke bijdragen met een hartelijk schrijven vergezeld gingen, hetwelk meer dan eens is gebeurd.

Zelfs edelen in den lande hebben door woord en daad ons in dezen arbeid der liefde gesteund; hooggeplaatste Officiëren hebben hunne ingenomenheid met dit werk betuigd; en heeft niet zelfs HARE MAJEST.

TEIT, ONZE GEËRFERDE KONINGIN-REGENTES, door een zeer waardeerend schrijven ons vereerd en bemoeidigd!

Dit alles maakte, niettegenstaande de vele bezigheden, die aan het Herders- en Leeraarsambt zijn verbonden, ons den arbeid zeer gemakkelijk, en verheugden we ons grootelijks in het vooruitzicht aan het einde des jaars vele honderden Kalenders onder ons krijgsvolk te kunnen verspreiden. En die blijdschap heeft God ons vergund. Omdat wij thans f163,96, tegen slechts f50,89 in 1890 hadden ontvangen, en de uitgaven nog niet eens ten volle f6,— beliepen, zoodat we een batig saldo overhielden van f157,39; waren wij in staat, thans naar bijna alle Garnizoens-plaatsen in ons Vaderland, Kalenders heen te doen zenden, tot een gezamenlijk bedrag van 567 stuks; terwijl wij het ten vorigen jare bij 170 expl. moesten later.

Daarom gevoelen we ons gedrongen om bij dezen onzen innigen dank te betuigen aan allen, die ons tot dit liefdewerk in staat hebben gesteld, overtuigd dat zij met ons verblijd zijn, dat de Heere ons heeft doen wassen in het land, en ons het voorrecht verleend om op meer uitgebreide schaal aan het tijdelijk en eeuwige welzijn van den Militair te kunnen arbeiden.

En och wat waren 'onze dapperen' weer blij met zulk een doelmatig Kerst- of Nieuwjaarsgeschenk te worden vereerd, de een maakte den ander begeerig; zoodat het gebeurd is, dat men als het ware bedelde, om er toch een te mogen ontvangen.

En zoo prijkt ook dit jaar weer boven tal van kribben de Christelijke Scheurkalender van 'Filippus', al gaat dat zij menig soldaat ook niet zonder zelfverloochening, en al moet hij er soms smaadheid om dragen; ook hier blijkt het, dat de strijd is des Heeren, en dat Christelijke vrijmoedigheid wel beproefd, maar ten slotte toch met Gods zegen gekroond wordt.

'Zie er eens', zeggen eenige Militairen tot elkander, 'V. . . . hangt ook zoo'n fijnen Kalender op; we moesten hem afscheuren.'

'Wat', zegt een korporaal, 'dat moest jellui eens probeeren, ik vind het juist flink, dat iemand ook in de kazerne voor zijn beginsel durft uitkomen; zij blijven van dien Kalender af, boort!'

Ziel! zoo blijkt het, dat de Heere geenszins beschaamd maakt, deugene, die den moed hebben om zijn naam te belijden. Dit bleek ook, toen een Officier een blaadje afscheurde, en hetzelfde gelezen hebbende, aan den soldaat vroeg, hoe hij aan dien Kalender kwam, en nadat Z.Ed. ingelicht was, op welwillenden toon zeide: 'Ge moet die blaadjes maar aandachtig lezen, daar valt iets uit te leeren.'

Blijft er dus wel iets anders over, dan den Heere ootmoedig en dankend te erkennen voor het voorrecht ons verleend om andermaal het zaad des Woords onder de Militairen uit te strooien? Temeer nu wij het zoó konden doen, dat in schier al de kazernes, en onder schier al de wapenen, Kalenders konden worden geplaatst; Mariniers, Torpedisten en Pantserfort-artilleristen niet uitgesloten; terwijl ook Militaire Tehuizen en hospitalen niet werden vergeten.

Moge nu ook de Heere zelf die uitgestrooide zaadkorrels met den dauw des Heiligen Geestes bevochtigen; opdat vele onzer krijgslieden het zwaard des Geestes aangorden, en als trouwe krijgsknechten in de gelederen van Koning Jezus leeren strijden.

En daarvoor bestaat alle hoop. Immers het Woord des Heeren zal niet ledig weder keeren; en kan een Paulus slechts planten en een Apollos niet meer dan nat maken; het is tevens God, die niet enkel den wasdom geven wil, maar naar 1 Cor. 3: 7, denzelven werkelijk ook geeft.

Zij op dien God dan bij den voortgang ons oog geslagen; dragen we aan den troon zijner genade leger en vloot, Vorstenhuis en Vaderland steeds biddend op, en vragen we voortdurend, dat op elken arbeid des Evangelies zijn onmisbare zegen in ruime mate ruste.

Gaan we dan ook met het verspreiden van Scheurkalenders in de kazerne, met het oog op den Heer der Legerscharen, biddend voorwaarts; laten we door blijmoedigheid iets af te zonderen voor dezen Evangelisatie-arbeid er toe medewerken, dat wij in het vervolg nog meer kunnen verspreiden, dan tot dusver is geschied.

Neige daartoe de Heere voortdurend de harten, en vervulle Hij ons, ook over de bekeering van vele soldaten, met hemelsche blijdschap!

E. KROPVELD.

Alblasserdam, Februari 1892.

N. B. Christelijke bladen worden vriendelijk verzocht dit stuk in zijn geheel over te willen nemen.

E. K.

RIJNSBURG, 9 Februari. Een genotvolle avond was ons heden bereid. De Heer F. de Boer, Muziekonderwijzer te Den Helder, oud-kweekeling van het Blinden-Instituut te Amsterdam, gaf alhier een Zang- en Muziekuitvoering. Ook las hij, naar de wijze der blinden, ons een opstel voor, over het Christelijk Lied.

Ieder keerde hoogst voldaan huiswaarts, de opbrengst der uitvoering, ten behoeve onzer Christelijke School, was ongeveer f250,—. Wij kunnen dan ook niet nalaten den Heer F. de Boer, voor dergelijke gelegenheden, ten zeerste aan te bevelen.

HET SCHOOLBESTUUR.

De Christelijke Jongel. 'Obadja' te Monster, herdacht den 3den Februari j.l. haar driejarig bestaan. Ten half 7 ure trad als feestredenaar voor ons op, onze geachte Eere-Voorz. de Wel.Erwr. Heer Ds. J. H. Landwehr. Z.Erwr. hield een boeiende en leerrijke rede naar aanleiding van 2 Tim. 3: 14, 15. Z.Erwr. schetste ons, dat wij, bij al de vooruitgangen op maatschappelijk gebied, toch moesten blijven

in hetgeen wij geleerd hadden, ons houdende aan dat ene oed dat altijd nieuw is en blijft, en dat ons allen wijs kan maken tot zaligheid. Z.Erwr. sprak tot de Jongelingen en de anders een opwekkend en aanmoedigend woord en had voor ons allen een ernstige vermaning. De naverandering was een recht gezellige bijeenkomst. De voordrachten die heel gepast, de samenspraken die geheel geschiedkundig waren, het orgelmuziek en bovenal de medewerking der Chr. Zangvereniging 'Hosanna' te dezer plaatse, die feestvreugde zeer verhoogden, wisselden elken ander geregeld af. Het genoeglijk en gezellig samenzijn werd door onzen geachten Eere-Voorz., di tevens de leiding der vergadering op zich had genomen, met een kort woord besloten.

A. VAN DER KREK C.Zoon.

NAALDWIJK, 19 Febr. 1892. Gisteravond had onze J.-V. Ebenhezer het voorrecht haar tweejarig bestaan feestelijk te herdenken. Nadat Ds. Brouwer voorgedragen was in 't gedicht, trad onze geachte Eere-Voorz. Ds. Koopmans voor ons op, met een leerrijke rede over Spr. 23: 26a: 'Mijn zoon, geef mij uw hart.' Daarna genoten wij onder de leiding van onzen geliefden President een recht genotvol samenzijn met de afgevaardigden onzer Zusterkerken, alhier, 'De Heere is onze banier' en tal van begunstigers en belangstellenden op een toegangskaart. Na het openingswoord van onzen President en verslag van den Secretaris en een hartelijke toespraak van de afgeve. van genoemde Zusterkerken, volgden eenige voord. en samenspr. afgewisseld door eenige nummers onzer Zang-Ver. Nadat onze President zijn dank had uitgesproken, tot allen die tot het welslagen van dit genoeglijk feest het hunne hadden bijgedragen en Ps. 73: 11 was gezongen, sloot hij de Verg. met dankgebed, waarna allen voldaan huiswaarts keerden.

Namens het bestuur, A. KUIJVENHOVEN AZ, Secr.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Van N. N. postmerk Workum f1,— Met dankzegging en aanbeveling.

E. KROPVELD.

»EFFATHA»

Met onze doofstommen in »Effatha» gaat het gelukkig voortdurend wel. Zij ontwikkelen lief en spreken reeds een tal van woorden. Ze zijn vlug en levenslustig. Onlangs overviel ik hen in de speelkamer, midden onder het spel. Ze waren Zondags te voren samen in de kerk geweest. En nu stond één hunner te preken en al mijne gesten en bewegingen op den kansel na te bootsen, terwijl de anderen in luisterende houding zaten, en één hunner een saamgeknopen zakdoek aan een stok had gebonden, wat het zakje verbeelden moest, en waarmee hij rondging. Een spel dat bij andere kinderen niet zoo heel ongewoon is, maar wat mij van doofstommen toch bijzonder opviel. Vooral de beschaamdheid, waarmee hij die den dominee moest verbeelden, zijne gebaren en zijne brabbeltaal afbrak, toen hij mij zag en in een hoek wegschoot, terwijl de anderen hem uitlachten.

Van de heerschende ziekte is tot dusver, Gode zij dank, ons »Effatha»-gezin gunstig verschoond gebleven. Een kleine ongesteldheid van Johanna Bilderbeek liep, onder de vriendelijke en zorgvolle behandeling van Dr. De Jonge, door 's Heeren goedheid met een paar dagen af. Het doet het harte goed aan de kleinen te merken dat ze, onder zulke omstandigheden, deelneming betoonen in elken ander lief en leed. Een bewijs dat de opvoeding, die ze van den heer Oranje en Echtgenoot, bijgestaan door de helpster Maria Eggink, ontvangen, ook aanvankelijk niet vruchteloos bleef. Natuurlijk is het niet alles lief en aangenaam, wat men met doofstomme kinderen dooreeft, er komen ook zaken voor die bestrafing noodzakelijk maken, evenzeer, en nog vrij wat meer dan bij andere kinderen. Er is aanhoudend geduld, een vaste hand en een biddend hart noodig om doofstommen op te voeden. En als onze lezers, die weten wat bidden is, eens in hunne binnenkamer gaan, verzoeken wij hun vriendelijk vooral ook aan »Effatha» te willen gedenken.

Daar er zich hier en daar alweer nieuwe aanvragen opdoen, om tegen den volgende cursus in »Effatha» opgenomen te worden, staat het wel te denken, dat wij tegen Augustus een tweeden onderwijzer zullen noodig hebben. Het is te hopen, dat de Heere ons ook ditmaal een geschikt jongmensch aanwijzen zal, die lust en aanleg heeft om zich aan dezen arbeid der liefde te wijden. Het is wel een moeilijk, maar tevens een zeer heerlijk werk.

En aan ouders of voogden, die hunne doofstomme kinderen overeenkomstig hunne doopsbelofte wenschen opgevoed te zien en ze daarom in »Effatha» willen doen opnemen, zouden wij raden: meldt U zoo spoedig mogelijk bij het Bestuur van »Effatha» aan. Want er is niet voor een zoo'n heel groot getal plaats beschikbaar. De kosten in het gesticht zijn f200 per jaar, bij vooruitbetaling van drie maanden, benevens een goede uitrusting volgens tarief en f10 voor verstelen. Het Bestuur zal op de uitrusting nauwer dienen te letten, daar sommigen hun kinderen kleederen meegeven van te slecht alloo, om het tegen het spelen en ravotten der kinderen lang te kunnen uithouden. Men neme toch vooral geen gemeen goed waar geen kracht in zit. Alle informatien zijn bij den heer Oranje, bij de Bestuursleden en bij de Correspondenten van »Effatha» te bekomen.

Dat »Effatha» bij vermeerdering van personeel ook meer den steun van ons Christelijk, met name van ons Gereformeerd volk behoeft, spreekt van zelf. Enkele giften werden ons, sedert onze laatste opgave gezonden, die we echter in een volgende artikel zullen mededeelen, wij we nu niet meer plaats durven vragen. Tot onze vreugde vernamen wij, dat bij onzen Penningmeester o. a. ook eene gift voor »Effatha» was ingekomen van f2000.

Het is te hopen, dat aan »Effatha» nog vele groote en kleine giften zullen toevloeien. Ook dat onze Correspondenten hunne intekeningslijsten aan velen zullen aanbieden en nog vele leden voor onze Vereniging zullen winnen.

Voor al die Kerkeraden van Gereform. belijdenis en aan onze Jongelings-,

aan Jongedochters- en Vrouwenverenigingen gevraagd: Is Uwe Corporatie alreeds tot »Effatha» toegetreden? Broeders en Zusters! laat ons werken terwijl het dag is. De nacht komt in welken niemand meer werken kan. Aan hen die »Effatha» bij testamentaire beschikking mochten willen bedenken en alzo va hunnen dood, in de sprekende en levende doofstommen, zichzelven een wandelend standbeeld willen helpen oprichten, dat veel meer zegt dan een standbeeld van graniet of metaal, aan hen, zeg ik, wordt bij dezen herinnerd, dat de naam is:

»EFFATHA», Vereeniging tot bevordering van Christ. onderwijs en opvoeding voor doofstomme en blinde kinderen en jongelieden.

Laat ons bedenken, dat de belofte des Heeren getrouw is: »Zalig zijn de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden.» Leiden, Febr. 1892. H. BEUKER.

P. S. Al de Christelijke bladen in ons land worden vriendelijk verzocht het bovenstaande stuk over te nemen. Zij zullen daardoor de goede zaak een belangrijken dienst bewijzen, en zeer aan zich verplichten: Het Bestuur van »EFFATHA».

Korrespondentie.

Br. B. te U. is niet voldaan met het antwoord, dat wij gaven op de vraag: of de leden der gemeente niet gehoord had moeten worden over de wijziging van het reglement van 1869.

Hij beweert, dat wij geen antwoord hebben gegeven op zijne vraag. Ik vroeg niet, zoo schrijft hij, of een kerkeraad bevoegd was een besluit te nemen zonder voorkennis of approbatie der gemeenten; maar ik vroeg wel: is het niet in strijd met de besluiten der Synode van Leeuwarden, dat de kerkeraad een besluit omtrent Reglementswijziging genomen heeft zonder approbatie of medeweten der gemeente en zegt dan verder: »dat de Synode door de woorden gemeenten gehoord worden, niet bedoelde den kerkeraad, maar uitsluitend de leden, behoeft niet nader verklaard te worden; herhaalde malen heeft de Roepster dit duidelijk uitgesproken, dus kan het niet anders of waar dit nietgebeurde, handelde men met de Synodale besluiten in strijd, want eerst eene volgende Synode kan dit besluit vernietigen.»

Dat br. B. hier in misverstand verkeert zal, dunkt ons, elk lid der Synode van Leeuwarden met ons eens zijn. Door »gemeente» verstaat de Synode niets anders dan wat Gods Woord en onze belijdenis en kerkorde er door verstaan n.l.: Het geheel der geloovigen in eene bepaalde plaats, onder opzicht en tucht van den kerkeraad.

Had de Synode bedoeld, niet de gemeente, zooals die vertegenwoordigd wordt door den kerkeraad, maar de gemeentelieden, hoofd voor hoofd, en bepaald: dat de leden, hoofd voor hoofd, approbatie moesten verleenen op een voorstel der Synode, dan zou zij dit wel duidelijk gestipuleerd hebben, daar zulk eene afwijking van de Gereformeerde kerkregering in de Christelijke Gereformeerde kerk, wel eenige toelichting zou behoeven.

De Synode heeft niet bedoeld en niet kunnen bedoelen: den kerkeraden de verplichting op te leggen, alle leden, hoofd voor hoofd, over de Reglementswijziging te raadplegen, maar het ook evenmin verboden. De Roeping der kerkeraden, om in deze en alle aangelegenheden, te handelen zoo als het meest tot stichting en bevordering van den goeden gang der zaken, in elke gemeente, dienen kan, heeft de Synode altijd op den voorgrond gesteld en is daarmede gebleven binnen de perken harer bevoegdheid.

Dat de Roepster eene nitlegging van het besluit der Leeuwarder Synode heeft gegeven, en nog wel in den zin als br. B. het bedoelt, is ons ten eenenmale onbekend. Maar stel, zij had het gedaan, dan zou daaruit nog volstrekt niet volgen, wat br. B. er uit afleidt. Het oordeel van ons Zusterblad stellen wij op zeer hoogen prijs, maar het blijft toch altijd, evenals het onze, een particulier oordeel van de redactie of van een der schrijvers, dat de kerkelijke vergaderingen in geen enkel opzicht bindt. Wij meenen nu een bepaald en duidelijk antwoord op de vraag van br. B. gegeven te hebben. Bevredigt hem ook dit niet, dan blijft er niets anders over dan dat hij wachte tot de eerste Synode vergadering en, lange kerkelijken weg, zijn bezwaar te harer kennis te brengen.

Uit B. ontvingen we deze vraag: »Is het geoorloofd iemand, die tot de Hersteld Lutherse gemeente behoort en niet bij onze gemeente wil aansluiten, het recht te verleenen om als gast altijd tot het H. Avondmaal toe te gaan, op grond dat hij zich stelt onder toezicht des kerkerads?»

Hierop antwoorden wij, dat ergeene algemeene bepalingen of wetten voor zulke gevallen kunnen of mogen gemaakt worden. Elke kerkeraad moet elk geval van dien aard op zich zelf beschouwen en beoordeelen.

Wanneer b.v. een Lutherse op eene plaats woont, waar geene Lutherse kerk bestaat, maar wel eene Gereformeerde, en hij begeert nu, als gast, door den Gereformeerden kerkeraad tot de tafel des Heeren te worden toegelaten, dan gelooven wij, dat die kerkeraad, aan dit verzoek voldoende, geheel handelt in den geest van Calvijn en van de oude Gereformeerden, wanneer n.l. die Lutherse broeder een Christelijk leven leidt. En ook omgekeerd, wanneer een Gereformeerde op eene plaats woont, waar wel eene Lutherse maar geene Gereformeerde kerk bestaat, en hij begeert met de Lutherse broeders des Heeren Avondmaal te houden, zal hem dit niet tot zonde zijn.

Maar anders wordt het op plaatsen, waar

zowel eene Lutherse als eene Gereformeerde kerk bestaat. Daar kan en moet de consequentie uit het verschil van belijdenis voortvloeiende gehandhaafd blijven. Het zal daar ook niet dikwijls voorkomen, dat een Lutherse het Avondmaal begeert in de Gereformeerde kerk.

Aan B. te A. zij bericht, dat wij ons niet bekwaam achten om over het Sonambulisme te schrijven. Zelve hebben we er voor onze kranten nooit gebruik van durven maken, en ook nooit den moed gehad iemand aan te raden het te doen, en dat wel om deze reden, dat we niet gelooven, dat God ons recht heeft gegeven om met het menselijke lichaam te doen, wat wij willen, en een medemensch zoodanig in onze macht of in de macht van een ander te stellen, dat ziel en lichaam als gescheiden worden voor eenige oogenblikken, en de machthebber het lichaam van de slapende vrouw weerloos maakt. In twijfelachtige dingen past 'den Christen, aan het openbaard en aan de gewone middelen zich te houden. Sonambulisme staat daarenboven ook in verband met vooruitzien en waarzeggerij, gelijk men schier dagelijks uit advertenties kan zien.

Twee stukjes ontvingen we over gedwongen arbeid op Zondag in verband met de kerkelijke tucht. We zullen die voorloopig in portefeuille houden, aangezien we op dit oogenblik een debat over deze aangelegenheid noch wenschelijk noch vruchtbaar achten. Intusschen raden we de geachte inzenders en elk een aan; het voortreffelijke boek van Dr. A. Kuiper: *Tractaat over den Sabbat*, nauwgezet te lezen en ernstig te bestudeeren; want met losse opmerkingen, ontboezemingen, machtspreken of het bloote aanhalen van Bijbelteksten, komen we in de materie geen stap verder.

RED.

Boekaankondiging.

De Christen in volle wapenrusting enz. — Door William Gurnall, van 1644 tot 1679 predikant te Lavenham. Uit het Engelsch vertaald door Elizabeth Freijstaadt. 1e Afslevering. Amsterdam. E. Bremer.

In dagen van krankheid hebben we deze eerste aflevering met groot genoegen en zielsverkwikking gelezen. Het is echte, ouderwetsche kost, en ook de vorm van behandeling is voor ons, negatieve eeuwse menschen, een weinig vreemd. Maar daar moet men over heen, en op den inhoud letten. Deze is voortreffelijk. Hij is degelijk, Schriftmatig, rijk aan de treffendste beeldspraak, grijpt in de ziel en ontplooit de heerlijkheid der genade in verband met den strijd en de strijdwapenen in het Christelijke leven, en geeft ten slotte Gode van alles de eere. De uitnemende gave van vertalen, waarvan Elizabeth Freijstaadt, in de overzetting van Spurgeons Psalmen, en in zoo menig anderen arbeid blijkt gaf, komt ook hier weder uit. Lezende, denkt men een oorspronkelijk Nederlandsch werk voor zich te hebben.

Wij bevelen dit boek met het volste vertrouwen aan ons Christenvolk aan. Dr. Ryle was er hoogelijk mede ingenomen, en Spurgeon zeide er van: »Het is ook een uitnemend boek voor predikers, die er maar dan eenig ander boek, behalve den Bijbel, kostelijke gedachten aan kunnen ontleenen voor hunne leerredenen.»

»Vele gewisse tekenen.» *De Gelingenissen voor het Christendom of het geschreven en levende Woord van God.* Door Arthur T. Pierson D. D., predikant bij de Bethany Presbyteriaansche Gemeente te Philadelphia. Nijmegen, P. J. Milborn.

Dit boek verdient een grondiger en breedvoeriger bespreking dan we in onze korte aankondiging kunnen geven. In weinige woorden kan men de voortreffelijkheid er van niet voldoende aantoonen en uiteen zetten. Het is geheel van dezen tijd en voor dezen tijd. Gespeend aan logische, wijsgeerige en schoolse stelselmatige redeneeringen, laat het den Bijbel zelf spreken, van zich zelf getuigen, zich zelven verdedigen: »Wetenschappelijke mannen, zegt de Schrijver, zijn niet altoos verstandelijk, nuchter en eerlijk. Vooringenomen door het aankleven van eenig wetenschappelijk dogma of godsdienstig stelsel, worden zij loensich; zij zien niets anders dan wat zij meenen te moeten zien, en rangschikken feiten en cijfers ten gunste van hunne vooropgezette meening of leer.»

Na beweren wij niet, dat de apologetische methode van den Schrijver de eenig ware of onfeilbare is; ook niet dat de loenschen er normaal door zullen worden, maar wel dat het in zijn soort, een zeer voortreffelijk boek is, en, onder Gods zegen, vele slappe handen en struikelende knieën kan opheffen en versterken. Vooral nu Nelson niet meer te krijgen is, is Pierson's boek van des te hooger waarde. Onze jongelingen, en allen die met en in hun tijd leven, zullen er veel uit kunnen leeren, en we twijfelen er niet aan, Schrijver en Uitgever, voor dezen arbeid van harte dankbaar zijn.

RED.

N.B! De Ondergeteekende geeft bij dezen kennis, dat zijn adres voortaan niet meer is te WINTERSWIJK maar te DOKKUM.

Ter voorkoming van vertraging gelieve men hiervan s. v. p. goede nota te nemen. De Uitgever, H. BULENS.

ADVERTENTIE.

Ondertrouwd:
JAN W. DE VRIES
Weduwn. van J. M. DE HAAS
EN
JANTJE KAPTEIJN.
SMILDE, 1 Febr. '92.
Huwelijksvoltrekking 8 Maart '92.

Ondertrouwd:
PIETER OUDHEUSDEN
EN
MARIA JOHANNA VOLP.
AMSTERDAM, 18 Febr. '92.
Huwelijksvoltrekking D. V. 3 Maart e.k.

Ondertrouwd:
G. VAN DEN BRINK
EN
P. M. DE HAAN
Wed. C. MUSSERT.
AMERSFOORT, 19 Febr. '92.
ALBLASSERDAM,

Getrouwd:
WILLEM ABRAHAM DE RIJCKE
van Middelburg,
EN
GEESIEN WERTSEMA.

BIERUM (Groningen),
18 Febr. '92.
Die, mede namens wederzijdsche familie-betrekkingen, hunnen dank brengen voor de betoonde blijken van belangstelling.

Getrouwd:
EVERT VONK
der. Pred. te Haulerwijk,
EN
GERARDINA CHRISTINA BROER,
die namens de wederzijdsche Familie hun dank betuigen voor de bewijzen van belangstelling, bij hun huwelijk onder-
vonden.
25 Febr. '92.

Heden werd mijn geliefde Echtge-
noote A. IJFS, verlost van een dooden
Zoon.
CHARLES DIXON.
DEVENTER, 20 Febr. 1892.

Heden verblijdde ons de Heere
door de voorspoedige geboorte van een
Zoon.
G. DALHUIJSEN, v. d. M.
L. DALHUIJSEN—LINDEBOOM.
HEINKENSZAND, 20 Febr. '92.

Door 's Heeren goedheid voorspoed-
dig bevallen van een welgeschapen
Zoon.
J. J. SCHOLTEN—
GISPEN.
AMSTERDAM,
22 Febr. 1892.

Heden zegende de Heere ons door
de voorspoedige geboorte van een wel-
geschapen Zoon.
F. M. TEN HOOR.
E. P. TEN HOOR—
Kok.
FRANEKER, 22 Febr.

Voor de vele bewijzen van belang-
stelling op ons 25-jarig huwelijksfeest
ondervonden, betuigen we onzen har-
telijken dank.
W. DE HAAN.
A. DE HAAN—
DIEPRAAM.
ALBLASSERDAM, Febr. '92.

Voor de talrijke bewijzen van deel-
neming, bij het overlijden van onze
onvergetelijke Moeder, betuigen wij
onzen oprechten en hartelijken dank.
P. VAN BEUSEKOM.
M. VAN BEUSEKOM.
HILVERSUM, Febr. 1892.

Voor de talloos veel en treffende
bewijzen van deelneming bij het over-
lijden van haren innig geliefden Echt-
genoot, en ook tijdens hare ziekte ont-
vangen, betuigt de ondergeteekende ha-
ren hartelijken dank.
Mevr. de Wed. H. H. VAN ARK—
GEELKERKEN.
UTRECHT,
16 Febr. '92.

Voor de vele bewijzen van deel-
neming in het verlies onzer geliefde Groot-
moeder, Mevrouw MARIANNA JA-
COBA GROEN, Weduwe van den heer
J. J. HAGEMANS, van hier en elders
ontvangen, betuigen wij onzen harte-
lijken dank.
S. A. ALTING—BORSBOOM.
H. ALTING.
WESTERBOEK, 17 Febr. '92.

Voor de vele blijken van deelneming
bij het overlijden mijner dierbare Echt-
genoot, betuik ik mijnen hartelijken
DANK aan Vrienden en Bekenden.
J. KROON.
OMMEN, 22 Febr. 1892.

Voor de vele blijken van belangstel-
ling, ondervonden tijdens de ziekte en
bij het overlijden van onze geliefde
Echtgenoot, Moeder. Behuwd- en Groot-
moeder, betuigen wij onzen hartelijken
DANK.
Uit aller naam,
A. KONINGS.
HEUSDEN, 25 Febr. 1892.

Het behaagde den Heere den
16den Februari een lid onzer
Vereeniging,
Jacoba Sinke,

na een lijden van twee maan-
den, door den dood weg te
nemen. Sterke de Heere de
Ouders, Broeders en Zusters, en
zegene Hij deze roepstem voor
ons.

Namens de Jongedochters-
Vereeniging,
JOH. DEN HOLLANDER,
Secr.
IERSEKE, Februari.

Tot mijne diepe droefheid
overleed heden in de hoop des
eewigen levens, mijn geliefde
Echtgenoot

JEANNETTE KNOTTENBELT
geb. GAASBEEK,
na een langdurig en smartelijk
lijden, in den ouderdom van bijna
63 jaar.
G. J. KNOTTENBELT.
BARNEVELD, 17 Febr. '92.

Heden overleed, tot onze diepe
droefheid, na een kortstondige
doch hevige ongesteldheid, in
zijn Heere en Heiland, onze
innig geliefde Echtgenoot en
Vader, de Heer

Arie Rijkaart Gz.,
in den ouderdom van 58 jaar.
Wed. A. RIJKAART—
VAN MASBERGEN.
P. C. RIJKAART.
G. RIJKAART.
G. RIJKAART.
ZOETERWOUDE,
18 Febr. 1892.

Heden ontsiep zacht en kalm,
na een langdurig doch geduldig
lijden, onze onvergetelijke Echt-
genoot en Vader

DERK DE MA,
in den ouderdom van ruim 56
jaren. Met onwankelbaar ver-
trouwen op zijnen Heiland en
Zalmaker ging hij met blijd-
schap den dood tegemoet. Dat
hij dan nu mag aanzitten aan
de bruijloft des Lams, waarnaar
hij zoo verlangend uitzag, is
ons tot grooten troost.
DE FAMILIE.
HORNHUIZEN,
20 Febr. 1892.

Vrienden en Bekenden, die
den overledene tijdens zijne
ziekte zoo getrouw bijstonden,
gelieven deze kennisgeving te-
vens als dankbetuiging voor
hunne deelneming aan te mer-
ken.

Heden overleed mijn onver-
getelijke Echtgenoot en mijner
zeven kinderen zorgdragende
Vader, de WelEerw. Heer
OLCHERT CORNELIS DOORNBOS,
zeer onverwacht aan longont-
steking, in den ouderdom van
65 jaren.

Was zijn leven Christus, dien
hij 26 jaren in 't Evangelie
diende, hij stierf in vrede en
geniet nu het eeuwig loon
den trouwen dienaren wegge-
legd; dit lenigt onze smart.
Ook namens mijne kinderen,
J. DOORNBOS—
VAN APeldoorn.
WAPENVELDE, 20 Febr. '92.

Heden trof onze gemeente
een gevoelige slag, door het
plotselinge overlijden van onzen
geliefden Leeraar, den WelEerw.
Heer

Ds. O. C. Doornbos,
in den ouderdom van ruim 65
jaren; eens ongesteldheid van
slechts enkele uren nam hem
van ons weg.

Gedurende 26 jaren mocht
hij onvermoeid, met ijver en
nauwgezetheid het Evangelie
verkondigen en was de laatste
negen jaren in ons midden werk-
zaam en mocht velen ten zegen
zijn.

Zijn godzalige wandel en ver-
zekerd geloof geven ons het
vaste vertrouwen, dat hij is in-
gegaan in de eeuwige rust en
nu juicht voor den Troon.
Moge de Heere de diepbedroefde
Weduwe en Kinderen door zijne
genade troosten, daar Hij toch
beloofd heeft een Man der we-
duwen en Vader der weezen te
zullen zijn.

Namens den Kerkeraad der
Chr. Ger. Gem.,
H. LODEWEGEN, Scriba.
WAPENVELDE, 20 Febr. '92.

Heden trof onze Vereeniging
een gevoelige slag door plotse-
ling van ons weg te nemen,
onzen geliefden en beminden
leeraar

O. C. Doornbos,
in den ouderdom van ruim 65
jaar. Als oprichter onzer Ver-
eeniging en ook als Eere-Pre-
sident, mocht hij ruim 7 jaar
in ons midden werkzaam wezen.
Groot is het verlies. Doch de
vaste overtuiging, dat hij is in-
gegaan in de eeuwige vreugde
en leeft bij zijnen Heer, dien
hij hier op aarde heeft gediend,
troost onze smart.

Namens de Chr. Ger. Vereeni-
ging Eben-Haëzer te Wa-
penveld,
H. GELDERMAN Hz.,
Secretaris.
WAPENVELD,
den 24 Februari 1892.

Onze Vereeniging »die den
armen geeft, leent den Heere,»
werd dezer dagen getroffen door
twee gevoelige slagen.

Op den 17 Jan. jl. nam de
Heere onze zuster,
Anna Catharina Louisa
Bouwer
geb. DE WEILLE,
en den 18 Febr. jl. onze Zuster
Catharina Susanna
van Maas,
Wed. wijlen den Heer G. GER-
LAGH, door den dood uit ons
midden.

Beiden waren waardige leden
onzer Vereeniging.

Laatstgenoemde heeft haar
mede gesticht en gedurende haar
ruim 22-jarig bestaan met veel
ijver en toewijding tot bevoor-
dering van haar bloei gearbeid,
zoodat onze Vereeniging in me-
ning hulpbehoevend gezin door
uitdeeling van eigengemaakte
kleederen etc. een zegen kon
brengen.

Dankbaar voor hetgeen de
Heere ons in haar gaf, vinden
we troost in de stille hoop, dat
ze beiden Hem toebehoorden en
nu de ruste genieten, die er
overblijft voor Gods volk.

Namens de Vereen. voorn.
J. MULDER—HESSELS,
Praesidente.
JOH. KROONBERG,
Secretaresse.
HAARLEM, 22 Febr. '92.

Heeren-Kleermakerij.

ONTVANGEN de nieuwste
VOORJAARSSTOFFEN.

Op aanvraag franco toezending der
stalen.

Met beleefde aanbeveling.
J. DE WOLF,
Kleermaker, Tweebaksmarkt, B 53.
LEEUWARDEN.

GRAFSTEENEN EN
GRAFMONUMENTEN

SWITTERS & TERPSTRA,
Steenhouwers, Zuidersingelstraat.
GRONINGEN.

Parketvloeren van af f 1.20 per
vierkante meter
A. DEKKER,
Speciaalhandel in Parketvloeren
en Muurtegels,
Harlingen.
Engelsch Portland Cement merk
»Olifant»

f 2.00. f 2.00.

PAKKET TUINZADEN.

Niet minder dan 34 verschillende
GROENTEZADEN van prima
kwaliteit en kiemkracht, voldoende om
een grooten tuin in 't zaad te brengen,
worden na ontvangst van postw. à
f 2.— franco toegezonden.

Bepaald degelijk, doelmatig
en goedkoop.

Minzaam aanbevelend,
J. MONSMA Jr.
Zaadteelt en Zaadhandel.
BERLIKUM, (Fr.)

AANBESTEDING.

Op Donderdag den 3den
Maart e.k., des namiddags 3 uur,
zal door het Bestuur der Vereeniging
tot Christelijke verzorging van Krank-
zinnigen en Zenuwlijders in Nederland,
op Bloemendaal te Loosduinen worden

AANBESTEED

Het bouwen van 4 pa-
rijsoens tot huisvesting
van krankzinnigen en een
keukengebouw op het
landgoed Bloemendaal te
Loosduinen.

Het bestek met de teekeningen is op
franco aanvraag ad f 2.50 na den 19den
Februari verkrijgbaar bij den Lithograaf
B. BROUWER te Utrecht.

Aanwijzing op het terrein wordt ge-
geven door den Architect E. G. WEN-
TINK te Schalkwijk op Dinsdag 1
Maart 1892 van 11 tot 12 uur.

ZALSMAN te Kampen geeft uit:

DENK! AAN UWE BELIJDENIS.
Een woord aan jeugdige
leden der gemeente, na het
afleggen hunner geloofs-
belijdenis,

DOOR
W. H. GISPEN.
Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 22½ Ct.;
25 Ex. à 20 Ct.; 50 Ex. à 17½ Ct.;
100 Ex. à 15 Ct.

HET
PRIESTERSCHAP DER BELIJDEERS.
Een woord bij het afleggen
der Geloofsbelijdenis.

DOOR
S. A. VAN DEN HOORN.
Prijs 10 Cent.

Het Paaschfeest

EN

uwe Belijdenis!

DOOR
W. J. DE HAAS.
47 bladz.
Prijs 20 Cent.

Aan den Boekhandel der
WEEZENINRICHTING te NEER-
bosch is steeds te bekomen
het laatste werk
van
SPURGEON

of
Sermoe-
nen in kaart-
sen.

Dit veel gevraagde boek
is rijk geïllustreerd en in
prachtband verkrijgbaar
voor f 1.30, ingenaaid à f 1.—.
Het is ook bij elken soliedien Boek-
handelaar te ontbieden.

Binnen kort verschijnt:
Levensbeschrijving van
C. H. Spurgeon
met portret ing. prijs f 0.90; geb.
f 1.20.
Ook hierop worden reeds bestel-
lingen aangenomen.

LASTBRIEVEN
voor Afgevaardigden naar Provinc. en
Class. vergaderingen.
à 3 Cent.

ATTESTATIES
voor mannen en voor vrouwen.
à 1 Cent.

ATTESTATIES
voor doopleden.
à 1 Cent.
verkrijgbaar bij G. Ph. ZALSMAN te
Kampen.

Mach. Breijner »de Zeeuw».

Ruime keuze gebreide goede-
ren, wollen en katoenen garens,
Jaeger-artikelen, Jaeger-
breiwool, Jaeger-tricot-bever
en flanel, Kousen en Sokken. Ge-
breide rokken en jurkjes.

A. FOLKERTS,
Oude Boteringstraat 2e huis van de
Busjesstraat, GRONINGEN.

Vrije Universiteit.

Het is een wonderlijk verschijnsel, maar
dat niet te weerspreken valt, dat — ter-
wijl waarlijk liberale mannen het goed
recht der Vrije Universiteit erkennen, en,
ofschoon lijnrecht in beginsel tegenover
ons staande, waardeeren kunnen, dat wij
met de Overheids Universiteiten voor onze
zonen geen genoegen kunnen nemen, doch
er de voorkeur aan geven een eigen school
voor hoogere wetenschap te stichten en te
bekostigen — er nog belijders van den
Naam onzes hooggeleerden Heilands en
Zalmakers zijn, die de Vrije Universiteit
met bitterheid in de ziel blijven gadeslaan.
Hoe dit te verdedigen op grond van Gods
Woord kan ik mij maar niet verklaren.
Immers, toen des Heeren discipelen ver-
ontwaardigd waren, omdat er nog andere
aanhangers van Jezus waren, die evenwel
niet met hen den Heere volgden, en dezen
gaarne het zwijgen wilden opleggen, ver-
bood de Heere hun zulks, en voegde Hij
er bij: »Wie niet tegen ons is, die is vóór
ons» (Markus 9 : 38—40). Het mag
daarom wel een zielkundig raadsel worden
genoemd, dat discipelen des Heeren van
den tegenwoordigen tijd, en nog wel de-
zulken, die als voorgangers geroepen zijn
de gemeente te onderwijzen in de waar-
heid, die tot de godzaligheid leidt, met
een schijnbaar geruste consciëntie die bi-
terheid in hun gemoed kunnen blijven om-
dragen en koesteren.

Zoo b. v. Dr. Bronsveld, predikant te
Utrecht, een man, die week aan week op
den kansel het Woord Gods verkondigen
moet en zeker ook wel eens over den tekst
moet prediken: »Zoo gij dan uwe gave
op het altaar zult offeren, en aldaar ge-
dachtig wordt, dat uw broeder iets tegen
u heeft, laat daar uwe gave vóór het al-
taar, en gaat heen, verzocht u eerst met
uwen broeder en komt dan en offert uwe
gave» — hoeveel haat en bitterheid welt
niet telkens in zijn gemoed op, wanneer
hij maar op iets stuit, wat hem aan het
bestaan der Vrije Universiteit doet denken.

Zoo onlangs weer gaf hij als motief op,
waarom hij zich niet met den (synodalen)
predikant Hugenholtz kon vereenigen in
den strijd tegen de vivisectie, dat deze
strijd »vastgehaakt» werd aan de Vrije
Universiteit en als »reclame» voor die
stichting moest dienst doen. »Men moest
begrijpen,» zoo schreef hij o. a., »dat men
de kracht van het verzet tegen de vivi-
sectie zelt verzwakt door het vast te ha-
ken aan de Vrije Universiteit. Men maakt
het dan moeilijk te gelooven aan de zui-
verheid van uw bedoeling, aan het louter
karakter van uw verontwaardiging.» Ik
zou dezen schrijver wel eens willen vra-
gen: »Wie haakt dien strijd vast aan de
Vrije Universiteit?» Zeer zeker niet de
wakkeren strijder tegen de vivisectie zelf.

De Vrije Universiteit heeft zich nog
nimmer vóór of tegen de vivisectie uitge-
sproken. Dat kon zij niet, omdat haar
daartoe de wetenschappelijke bevoegdheid
ontbreekt. Daartoe zal zij eerst dan in
staat zijn, wanneer er een medische facul-
teit zal zijn.

Dat evenwel de Christelijke consciëntie,
hoorende van de gruwelijke wredeheden
der vivisectie, terstond gaat denken: »was
nu maar de beoefening der medische we-
tenschap in handen van Christenen, dan
zou ook het dier veiliger zijn», is even na-
tuurlijk als de vraag naar Christelijke
verpleging voor onze zieken en krank-
zinnigen, wanneer geruchten vernomen
worden, die van gebrek aan medelijden
en teederheid des gemoeds onder de kin-
deren dezer wereld getuigenis geven.

Moge ook Dr. Bronsvelds oog nog eens
geopend worden, dat deze zielstoestand
voor den Heere niet mag blijven voortbe-
staan! Laat ons dit voor hem van den
Troon der genade afsmeeken.

W. HOVY.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:
Aan contributien: door den heer
J. H. v. d. H. van H. v. L. te Maassluis
f 2.50; door den heer W. Verbeek te
Nieuw-Loosdrecht f 20.50; door den heer
A. B. H. Funcke te Lemmer f 78.30;
door den heer Jan van Zanten te Zeist
f 29.50; door den heer G. de Leeuw te
Utrecht van de tiencentsvereeniging aldaar
f 30.60, (Jan.) en f 30.50 samen f 61.10;
aan collecten: van de Chr. Ger.
Gemeente te Zegwaart (herplaatsing wegens
misstelling) f 9.41; Ned. Ger. kerk te
Holsloot f 3.03; aan schenkingen:
gevonden in de collecte der Ned. Ger.
kerk te Hilversum f 2.50; door den heer
J. van der Haar te Gramsbergen, van I.
V. f 1.—; door den heer G. de Leeuw,
gevonden in de collecte te Utrecht f 2.50;
van A. O. voor het lezen van de Heraut f 2.

Voor de Medische faculteit:
Door den heer G. de Leeuw gevonden
in de collecte (7 Febr.) te Utrecht f 1.

Voor het Studiefonds:
Bij Prof. Dr. A. de Hartog ingekomen:
van N. N. te R. gespaarde halvestuivers
en halve centen f 13.—; door Dr. R. de
L. uit het busje van v. d. Z. te V. f 3.10.
S. J. SEEFAT, penningmeester,
Hilversum.

Snelersdruk van Zalsman te Kampen.